

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جایگاه ارث در ادیان ابراهیمی

(مطالعه تطبیقی)

سید بهارلو

سرشناسه	: بهارلو، لیلا، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: جایگاه ارث در ادیان ابراهیمی (مطالعه تطبیقی)/لیلا بهارلو.
مشخصات نشر	: تهران: آرمان پژوهان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۹ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: 978-622-99086-2-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۱۵] - ۱۱۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: ارث -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: ارث (فقه)
موضوع	: ارث (حقوق یهودی)
موضوع	: ارث (حقوق مسیحی)
رده بندی کنگره	: ۲۹۷/۳۷۸
رده بندی دیویی	: BP ۱۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۶۱۷۳۵

جایگاه ارث در ادیان ابراهیمی (مطالعه تطبیقی)

مؤلف: لیلا بهارلو

انتشارات: آرمان پژوهان

طراح جلد: سعید شعبانی

چاپ دوم: ۱۴۰۰

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۸۶-۲-۴

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات آرمان پژوهان محفوظ است.

نشانی: تهران، میدان انقلاب، ضلع جنوب شرقی، پلاک ۱۷ (ساختمان مترجمان)،

طبقه سوم، واحد ۵.

(۱۰ خط ویژه) ۰۲۱-۶۶۴۹۷۶۰۲

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: مفهوم و جایگاه کلی ارث	۱۱
ارث در لغت و اصطلاح	۱۳
مقایسه واژه ارث با ترکه	۱۶
وصیت	۱۶
تاریخچه ارث در اقوام مختلف	۱۷
رم	۱۹
بابل	۲۰
ایران باستان	۲۰
چین و ژاپن	۲۱
هند	۲۲
اعراب جاهلیت	۲۲
فصل دوم: جایگاه ارث در دین یهود	۲۵
معرفی دین یهود	۲۷
ارث در دین یهود:	۲۹
نحوه تقسیم ارث از دیدگاه تورات و تلمود	۲۹

۳۲ نقل و انتقالات بلاعوض در شرع یهود
۳۲ تفاوت‌های اساسی ارث زن و مرد در یهودیت
۳۳ در صورتی که متوفی فرزند باشد
۳۳ در صورت فوت پدر
۳۴ سهم الارث زوجه
۳۶ سهم الارث مادر نسبت به پدر متوفی
۳۷ سهم الارث دختر نسبت به پسر
۳۷ سهم الارث جده متوفی
۳۷ برتری خویشاوندان منسوب به پدر متوفی در آیین کلیمی
۳۷ ۱-در جمع اخوه ابی و اخوه امی و جمع اخوه ابوینی و اخوه امی
۳۷ ۲-در جمع عمو و دایی به عنوان تنها وارث
۳۷ ۳-در جمع عمه و خاله به عنوان تنها وارث
۳۸ ۳-۴-دارایی همسر

۴۱ فصل سوم: ارث در مسیحیت
۴۳ قانون شرع در مسیحیت
۴۳ سیر تاریخی
۴۵ در مسیحیت آغازین
۴۶ قرون وسطی
۴۶ آغاز قوانین سکولار (غیر دینی)
۴۷ پروتستان‌تیزم و قانون
۴۹ روشنگری و انقلاب
۵۰ ارث در مسیحیت
۵۲ مفهوم و مصداق واژه اقلیت و مبنای حقوق اقلیت‌های دینی

۵۳ واژه اهل کتاب
۵۳ موجبات متعدد ارث در ارث واحد
۵۴ چگونگی تقسیم ترکه (تقسیم به فرض و ردّ به قرابت)
۵۵ تحقق ارث به موت حقیقی یا فرضی
۵۵ اموال غایب مفقودالاثَر در مسیحیت
۵۶ شرایط ارث
۵۸ موانع ارث در مسیحیت
۵۹ برخورد استحصانی و ترحمی در تقسیم ارث در آیین مسیحیت
۶۰ برابری سهم ذکور و اناث در آیین مسیحی
۶۱ فروعات سهم الارث در دین مسیحیت
۶۴ ارث فرزند خوانده
۶۵ سهم الارث طبقه دوم
۶۶ سهم الارث طبقه سوم
۶۷ میراث زوج و زوجه

۷۱ فصل چهارم: ارث در اسلام

۷۳ اهمیت فراگیری احکام ارث و عمل به آن در اسلام
۷۵ ارث از منظر اسلام
۷۸ مبنا و پایه‌های ارزشی قوانین ارث در اسلام
۷۹ توزیع ثروت و عدم تمرکز
۷۹ عدالت در توزیع بر اساس احتیاج
۸۴ احکام ارث در اسلام
۸۶ ارث فرزندان
۸۸ ارث پدر و مادر
۸۹ حجب حرمان

۹۰	حجب نقصان
۹۲	ارث بعد از وصیت و دین است
۹۳	سهم ارث همسران از یکدیگر
۹۵	ارث برادران و خواهران
۱۰۰	ارث خواهر و برادر، پدر و مادر
۱۰۱	ارث پدربزرگ و مادربزرگ
۱۰۳	ارث عمو و عمه، دایی و خاله
۱۰۴	نتیجه گیری
۱۰۴	مقایسه تطبیقی
۱۰۴	اشتراکات و افتراقات
۱۰۵	اشتراکات سنت‌های یهودی و اسلامی
۱۰۵	افتراقات سنت‌های یهودی و اسلامی
۱۰۸	مقایسه ارث زن و مرد در حقوق اسلام و ایران
۱۱۵	منابع و مآخذ
۱۱۵	کتاب مقدس
۱۱۵	کتاب فارسی و عربی
۱۱۸	کتاب انگلیسی
۱۱۹	مقالات

مقدمه

از زمانی که بشر، مفهوم مالکیت را درک کرد و زندگی جمعی پا گرفت، هرکس از جهان رخت برمی بست، اموال و دارایی اش به تصاحب دیگران درمی آمد. قبل از اسلام در میان اقوام و ملل متمدن و غیر متمدن جهان، این مصادره تابع زور مداری بود؛ به گونه ای که هرکس نیرومندتر بود، اموال شخص متوفی را به تصاحب درمی آورد و افراد ضعیف و ناتوان و از جمله زنان و کودکان را محروم می ساخت. در واقع ارث یک حق طبیعی است.

مسئله "وراثت" یک امر کاملاً طبیعی و منطقی است، همان طور که پدر و مادر قسمتی از صفات جسمی و روحی خود را طبق قانون وراثت طبیعی، به نسل های بعد منتقل می کنند، چرا اموال آنها از این قانون مستثنی باشد و به نسل آینده منتقل نشود. به علاوه اموال مشروع هر کس نتیجه زحمات و کوشش ها و تلاش های اوست، و در حقیقت نیروهای متراکم شده او را نشان می دهد و به همین جهت ما، هر کس را مالک طبیعی دسترنج خود می شناسیم، این یک حکم فطری است.

بنابراین به هنگام مرگ که دست انسان از اموالش کوتاه می گردد، عادلانه ترین راه این است که این اموال به کسانی تعلق گیرد که نزدیکترین افراد به اوست، و در واقع هستی آن اشخاص ادامه هستی آن شخص محسوب می شود. روی همین جهت، بسیاری از مردم با اینکه سرمایه کافی برای زندگی

خود تا پایان عمر دارند دست از تلاش و کوشش برای کار و تولید بیشتر، بر نمی دارند، و هدفشان تامین آینده فرزندانشان است، یعنی قانون ارث می تواند تحرک و جنبش بیشتری به چرخ های اقتصادی یک کشور بدهد، و اگر اموال هر کس بعد از مرگ او به کلی از او بریده شود و جزء اموال عمومی گردد، ممکن است قسمت مهمی از فعالیت های اقتصادی خاموش شود. مسئله این اثر تحقیقی این است که آیا امکان تعامل در مورد مساله ارث بین ادیان وجود دارد یا نه، که پرداختن به مساله ی این موضوع می تواند کمک زیادی در این راستا نماید. همسانی ها، ناهمسانی ها، اختلاف در تعریف واژه ی ارث و...، از جمله جنبه های مجهول و مبهم این مساله است که باید پاسخ داده شود، که پرداختن بدان برعهده ی این اثر تحقیقی می باشد. به نظر می رسد در خصوص ضرورت این اثر آنچه مهم است این که با مطالعه تطبیقی مفهوم و جایگاه ارث در ادیان ابراهیمی می توانیم مقدمه ی را بر گفتگو، نزدیکی و تعامل ادیان در مورد مساله ارث به وجود بیاوریم. با بررسی می توان به این نتیجه رسید که اولاً اینکه هر سه دین توحیدی یهودی، مسیحی و اسلام مالکیت خویشاوندان و اقارب را در بهره مندی از ارث و ماترک فرد متوفی پذیرفته و بدان اهمیت می دهند. نکته دیگر توجه به حق الناس در بین این سه دین است و بهره مندی از ارث متوفی در هر سه دین پس از ادای دین او میسر است. نقطه اشتراک دیگر این سه دین توحیدی اهمیت ازدواج و زندگی خانوادگی است. اثری که پیش رو دارید با عنوان مطالعه تطبیقی مفهوم و جایگاه ارث در ادیان ابراهیمی بر اساس روش «توصیفی-تحلیلی» گردآوری شده است که با استفاده از منابع کتابخانه ای و تحقیقی نوشته شده است. هدف از پرداختن به این موضوع بررسی همسانی ها و ناهمسانی های ادیان ابراهیمی در خصوص بحث ارث و شرایط و اوصاف توارث است.